

**Rapport Prosjekt
Fengslende formidling**

**Froland
kommune**

Froland Fengselsbibliotek

Ettårig prosjekt 2022

Fengslende formidling

Prosjektbeskrivelse

Vi ønsket å finne ut hvordan vi best kunne nå frem til dem som ikke var så kjent med biblioteket, og å finne gode metoder for hvilke typer formidling som gir størst ønske om å fortsette å bruke biblioteket også etter endt soning. Gjennom de forskjellige metodene ønsket vi å belyse mange av de digitale tilbudene som finnes i offentlige bibliotek.

Handlingsplan

Det vi først måtte få på plass, var hvordan vi skulle velge ut deltagere til prosjektet. Ettersom vi jobber kun dagtid i fengselet, og mange av de innsatte var sysselsatt i jobb eller skole, måtte vi se på de innsatte som stod uten sysselsettingstilbud. Her endret det seg hele tiden, og vi hadde en del utskiftninger i prosjektgruppen. Vi valgte derfor å konsentrere med om en liten gruppe innsatte som vi jobbet tett med, mens vi samtidig noterte oss alt vi gjorde av formidling til *alle* innsatte i fengselet gjennom hele året. Tre av de innsatte som vi jobbet tett med, var også innom biblioteket som assistenter i perioder. Det å bruke også dem i prosjektet, virket som en stor mulighet til å se hva sysselsetting i et bibliotek kan gjøre med de innsattes interesse for litteratur og bibliotekrommet. Her hos oss er en ansettelse i fengselsbiblioteket en perfekt arena for litteraturformidling, ettersom vi kun har 6-månederskontrakter for våre assistenter. Vi ønsker at flere innsatte skal få muligheten til å jobbe hos oss, da det er et lukrativt og populært sysselsettingstilbud blant de innsatte.

Vi jobbet med flere formidlingsmetoder gjennom året. Daglig hadde vi samtaler med de innsatte ved besøk i biblioteket, eller når vi oppsøkte dem både felles og individuelt oppe på avdelingene. I disse møtene har vi alltid drevet med formidling, men var selvsagt enda mer oppmerksomme på om disse møtene utviklet de innsattes interesse for litteratur og bibliotek, og hvordan det i så tilfelle artet seg.

Gjennomføring med arrangement, både med interne og eksterne aktører

Gjennom året har vi vært heldige å få til arrangementer gjennom *Den kulturelle skolesekken*, og vi har hatt både forfatterbesøk og skrivekurs med forfattere. Samtidig som vi har arrangert diverse litteraturmøter internt bak murene.

Ved et av de første møtene med prosjektgruppen hadde vi et 1.gangsintervju. Der ønsket vi å vite om hvilke bøker de leste sist, og hvor lenge det var siden. Vi ønsket å vite hva som opptok dem i hverdagen, hva de snakket om sammen med familie og

venner og hvilke erfaringer de hadde med bibliotek og de tilbud som finnes der. Vi ønsket også å vite om de så for seg å bruke bibliotek etter endt soning, og hva som kunne gjøres for at de skulle ønske å bruke det mer. Deretter ville vi ha et 2.gangsintervju ved prosjektets slutt (eller før den innsatte ble løslatt), for å se om de innsattes tanker om litteratur, formidling og bibliotek hadde endret seg på prosjektets reise.

Gjennom Shared Reading-metoden, har vi truffet blink hos flere av de innsatte. De får oppleve litteratur på en helt ny måte, og får et mentalt pusterom i en tøff og tyngende hverdag. Og da vi var så heldige å få besøk av leseleder Mari Vannes, som også er rådgiver ved Norsk bibliotekforening, fikk prosjektgruppen oppleve Shared Reading på sitt beste. Gjennom sitt besøk hos oss, fikk Mari Vannes også muligheten til å intervju de innsatte om deres relasjon til biblioteket og litteraturen, som kom som en artikkel i Bok og bibliotek (4/22).

Da det er mange nasjonaliteter presentert blant de innsatte, inviterte vi til språkkafé. Der ble fine møter mellom Norge, Tsjetsjenia, Albania, Polen, Sverige, Latvia og Thailand, blant annet. Vi serverte kaffe og kake, og hadde pyntet med koselig lys og blomster. På bordet lå også noen enkle tekster, og litt forskjellig litteratur på flere språk. Flere av dem allerede sterke i det norske språket, men også noen som ikke kunne norsk i det hele tatt. Vi pratet på tvers av landegrenser, om litteratur, språk og identitet, melodi i språket, ytringsfrihet og de forskjellige lands myndigheter, lover og regler. Så snakket vi en del om erfaringer med bibliotek, og hva et bibliotek kan tilby, og enkeltes erfaringer med fengselsbibliotek i deres hjemland. Å sitte slik over en kopp kaffe, å få prate om sitt og sine, uten å føle fordommer eller anklager, gav dem mulighet til å føle seg mer menneskelig.

Vi hadde forfattermøter med Jan Mehlum, Kaisa Hansen-Suckow og Tore Renberg, blant annet. Noen av forfattermøtene var også i samarbeid med Fritt Ord, og vil ikke komme under budsjettet. Likevel har vi satt det inn i sammenheng med formidling i fengselsbiblioteket. Disse møtene gjorde stort inntrykk på flere av de innsatte. Da gjerne historier om den tøffe veien til å bli forfatter, tunge hendelser i livet og andre ting som mange innsatte kunne relatere til. I etterkant av forfattermøtene kom ofte innsatte til biblioteket for å snakke om forfatterne og bøkene deres, men også med ønsker om andre forfattere de gjerne vil treffe og snakke med.

Forfatter MiRee Abrahamsen hadde skrivekurs med 7 innsatte over tre dager i juni og juli 2022. Dette var veldig inspirerende og spennende for de innsatte å være med på. Flere av de innsatte var takknemlige for veiledning og ny inspirasjon til å begynne eller fortsette skriving av forskjellige type tekster. De satt pris på kritisk og god tilbakemelding på sitt arbeid. I november arrangerte vi et digitalt forfattermøte med samme forfatter, der hun hørte litt om hvordan de hadde jobbet siden sist. Hun hadde også nye arbeidsoppgaver for skriving, samt anbefalinger for forskjellig litteratur som kunne leses. Dette satt de innsatte veldig pris på, og syntes det var

morsomt å kunne møte en forfatter gjennom skjermen. Men de mente helt klart at et personlig møte står mye sterkere. En kombinasjon av begge ser de kan være lurt og spennende.

Vi laget en brosjyre med god informasjon om de forskjellige digitale tilbudene man kan finne i et bibliotek. Denne deler vi ut til de innsatte, samtidig som vi forteller litt om de forskjellige bibliotektilbudene. De digitale mulighetene inne bak murene er dessverre svært minimale. Det var blitt lovet at innsatte skulle ha tilgang på pc med kontrollert tilgang, men det har foreløpig ikke kommet på plass. Vi venter stadig i spenning, og ser frem til det finnes gode løsninger der.

Etter hvert som prosjektet nærmet seg slutten (eller en innsatt stod på farten til å løslates), hadde vi et 2.gangsintervju med vår prosjektgruppe. Der lurte vi på om de følte at de hadde blitt mer kjent med biblioteket som et sted å besøke, og om de leste mer nå enn for noen måneder siden. Vi lurte på om de hadde endret på hva de ønsket å lese, og om de hadde endret noe på måten de selv deltok i samtaler og diskusjoner. Igjen lurte vi på om de så for seg å bruke biblioteket etter endt soning. De som hadde jobbet som assistenter fikk også spørsmål om det å jobbe i biblioteket hadde hatt noe å si for deres utvikling innen leseglede og bruk av bibliotek.

Erfaringer

De største endringene blant våre innsatte, har vært hos de som har fått jobbe i biblioteket. Det bunner selvsagt i at de får mer tid til å bli eksponert for både litteraturen, forfatterne og leseglede vi forsøker å formidle. De har opplevd å få en helt ny tilnærming til litteratur og bibliotek, og sier alle at biblioteket vil bli flittig brukt når de er ferdig med soning. De ser hva litteratur har gjort for dem, både mentalt, sosialt og kunnskapsmessig. De føler de står sterkere i samtaler, at de har fått et bredere syn på samfunnet.

En av våre assistenter kunne tilføye stolt at han hadde vært innom Deichmanske da han var på permisjon sist, og at det var en flott opplevelse. En annen assistent opplever stor glede over å kunne anbefale bøker til familie og venner, som de deretter kan diskutere i etterkant. Han var ikke klar over hvor mange av hans venner som var glad i litteratur, og er veldig takknemlig for at han kan dele sin leseglede med dem. Men aller mest takknemlig er han for mulighetene til gode samtaler med mor litteraturen gir ham.

Ett par deltagere var helt ærlige på at de ble med i prosjektet for å ha noe å drive med mens de var innsatte. Samtaler, forfattermøter og andre arrangementer vi tilbød, var et lite avbrekk i en kjip hverdag, men de så ikke for seg at de kom til å bruke biblioteket noe særlig når de var ferdig sonet.

Det var da både fint og interessant at de fleste deltagerne ble positivt overrasket over de mange tilbudene i biblioteket, og flere kunne se for seg at de ville oppsøke biblioteket i sin hjemkommune ved endt soning. De håpet at bibliotekarene der var like imøtekommande og blide som bibliotekarene i vårt fengsel, og det kunne vi bekrefte at de aller fleste var, om ikke mer!

Helt til slutt vil vi poengtere hva formidling og aktivt engasjement fra biblioteket har å si for de innsatte. Vi har sett, sammen med ansatte i kriminalomsorgen, hva god litteraturformidling kan gjøre for dem som sitter bak murene. Flere utvikler seg og vokser personlig, flere får nye positive mål å jobbe mot og mange opplever mestring, glede og bedret selvfølelse ved å delta i de forskjellige arrangementene biblioteket tilbyr. Prosjektet har bekreftet våre hypoteser; mer god formidling øker leseglede, livsglede og selvfølelse.

Budsjett (se også vedlegg):

Inntekter	Beløp
Tilskudd NB	75000
Egenandel	28902
Sum	103902

Utgifter	Beløp
Lønn prosjektleder	71108
Honorar	32606
Matvarer	188
Sum	103902

Connie Grut

Prosjektleder Fengslende formidling

Marit Fidje

Avdelingsleder fengselsbibliotek